

Gelegenheidspolitiek in de delta

Kort voor het zomerreces heeft het kabinet zich uitgesproken over twee kardinale deltathema's. Staatssecretarissen Atsma en Bleker hebben hun licht laten schijnen over respectievelijk de Haringvlietsluizen en de Hedwigepolder. De eerste heeft besloten dat die sluizen, in tegenspraak met het regeerakkoord, toch op een 'kier' gaan. De tweede heeft bepaald dat de Hedwigepolder 'definitief' niet ontpolderd zal worden. Wat beide onderwerpen gemeen hebben, is de intentie van het kabinet om een streep te trekken door meerjarig beleid dat is vastgelegd in internationale verdragen. Voor beide onderwerpen heeft het kabinet, gelijktijdig, studies naar mogelijke alternatieven uit laten voeren. Hoewel de uitkomsten van die studies sterk vergelijkbaar zijn, vielen er toch twee diametraal tegenovergestelde besluiten...

In het 46 pagina's tellende regeerakkoord op hoofdlijnen was het intrekken van het Kierbesluit een opvallende curiositeit. In retrospectief zal niemand ontkennen dat het prematuur was. In twee maanden tijd ontving het kabinet furieuze brieven van Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk, Luxemburg en Wallonië – en van Eurocommissaris Potočnik die dreigde met Europese interventie. Maar, hoe ondoordacht het besluit ook was, Atsma verdient waardering voor de wijze waarop hij het dossier uiteindelijk heeft aangepakt. Gedurende een half jaar is onder begeleiding van een internationale wetenschappelijke commissie naar alternatieven gezocht om vismigratie naar Rijn en Maas te herstellen. Die zijn niet gevonden. Alternatieven bleken maar gedeeltelijk te voldoen, waren duurder en lastiger uitvoerbaar. Daaruit trok Atsma de enig juiste conclusie: het Kierbesluit moet worden uitgevoerd. Uiterlijk in 2015 blijven de Haringvlietsluizen ook bij vloed beperkt open staan. Atsma licht het allemaal toe in een gedetailleerde brief aan de Tweede Kamer (24/06/2011) en heeft er al met al een transparant proces van gemaakt, waarvoor de Europese Commissie hem terecht complimenteerde.

Dan Bleker. Nadat drie eerdere studies concludeerden dat er geen reële alternatieven zijn voor de ontpoldering van de Hedwigepolder, gaf hij Deltares opdracht er voor een vierde keer naar te kijken. De opdracht was niet om te bezien of alternatieven misschien toch mogelijk waren – nee, de opdracht was 'alles uit de kast te halen om ontpoldering te voorkomen' (citaat opgetekend bij de persconferentie van 17/06/2011). En dat dan wetenschappelijk onderbouwd. Ten aanzien van de mogelijkheden voor buitendijks herstel (dus zonder ontpoldering) scheert het Deltaresrapport langs de randen van de wetenschappelijke afgrond. Hoewel het rapport vermeldt dat er ten aanzien van buitendijkse ingrepen 'vele onzekerheden zijn', nog 'veel onderzoek

nodig' is en dat ze niet bijdragen aan de 'urgente herstelopgave', wordt het rendement van die ingrepen toch gekwantificeerd, met ruime marges en onnavolgbaar hoge bovengrenzen.

Daarmee schreeuwde de studie erom politiek misbruikt te worden, en dat doet Bleker dan ook van harte. Zijn alternatief voor ontpoldering van de Hedwigepolder bestaat uit een driestappenplan dat deels met opportunistisch knip- en plakwerk uit de Deltaresstudie is gesprokkeld (fasen 1 en 2) en deels zelf is toegevoegd (fase 3). Waar hij maar kan roept de Staatssecretaris dat zijn oplossing wetenschappelijk onderbouwd en dus deugdelijk is, maar feitelijk wordt zijn driefasenplan in de Deltaresstudie niet genoemd (laat staan getoetst). Ik zal er niet inhoudelijk op ingaan; inhoudelijke bezwaren zijn de voorbije maanden al uitgebreid in de media besproken. Waar het uiteindelijk op neerkomt is: Voor zover er überhaupt sprake is van uitvoerbare alternatieven voldoen die maar gedeeltelijk aan de taakstelling (herstel van 300 hectare estuariene natuur), zijn ze beduidend duurder (de eerste twee fasen kosten al 35 miljoen euro meer) en zijn ze veel lastiger uitvoerbaar. Het lijkt als twee druppels water op de context van het Kierbesluit, maar toch volgde een ander besluit.

Die verschillende uitkomsten hebben ongetwijfeld te maken met het feit dat de icoonwaarde van de Hedwigepolder groter is dan die van het Kierbesluit. Het CDA heeft, met Kamerlid Ad Koppejan voorop, zijn geloofwaardigheid totaal verbonden aan het droog houden van die polder. De dag nadat Bleker zijn plannen naar buiten bracht, trakteerde Koppejan de voltallige CDA-fractie op Zeeuwse bolussen. Via foto's die hij zelf op twitter plaatste, konden we er allemaal getuige van zijn hoe rechts Nederland zijn vingers aflikte bij dit staaltje van bestuurlijke integriteit. Het leidde tot een partijpolitieke klucht zoals we die zelfs bij het CDA maar zelden zien. Voor de verzamelde pers verklaarde Gerda Verburg (als minister zelf verantwoordelijk voor dit dossier in het kabinet Balkenende IV) dat zij haar bolus niet had opgegeven. In Nieuwsuur (21/06/2011) liet Bleker weten dat dat hem teleurstelde: ze had haar bolus 'tenminste voor de helft op kunnen eten' aangezien 'de haven in zicht is'. Een hele bolus, een halve bolus... – in de recent uitgelekte brief van de Europese Commissie aan de Nederlandse regering (De Volkskrant, 03/08/2011) wordt überhaupt niet over bolussen gesproken. Wel over een inbreukprocedure die de Europese Commissie op wil starten als Nederland niet op korte termijn serieus werk maakt van de afgesproken herstelopgave voor de Westerschelde.

Bleker zou er goed aan doen eens een bolus te eten bij zijn collega-Staatssecretaris Atsma.

COLEMAN

Bjørn van den Boom
Bestuurslid
De Levende Natuur

Ten aanzien van de mogelijkheden voor buitendijks herstel scheert het Deltaresrapport langs de randen van de wetenschappelijke afgrond